

מחנה העובדים בסדום

בשנים 1934-1948 היה זה מקום הישוב המבודד והדרומי ביותר בארץ. כשהתחברה עמו הינה בשייט בלבד עם צפון ים המלח.

ראשיתו של המחנה ב 1 למאי 1934 מועד הגעתם בשייט של העובדים הראשונים, אל "השלוחה הדרומית" של חברת האשלג הא"י, שהוקמה בסדום לצורך הגדלת ייצור האשלג של החברה שחייב הרחבת שטחי ברכות- האיזוי, בנוסף לברכות-האיזוי שכבר פעלו מאז 1930 לחופו הצפוני של ים המלח.

במחנה התגוררו בשנים 1934-1948 כשלוש מאות העובדים היהודים שעבדו במפעלי חב' האשלג שבסדום, והוא היווה באותן שנים נקודת-יישוב, לכל דבר. העובדים, ביניהם רבים מחברי התנועה הקיבוצית, גרו במקום, ברובם ללא בני משפחותיהם, יצאו לחופשות, בשייט, דרך צפון ים המלח אחת לארבעה שבועות.

במקום התפתח הווי חיים מיוחד, כשבשנים 1943-1948, התגוררו במחנה גם מספר משפחות, כולל גן ילדים ומס' כתות בית-ספר. העובדים התגוררו במקום בצריפי עץ, אהלים וסוכות תוך ניצול המערות "הממוזגות", הסמוכות, שבהן סדום למטרות חברתיות שונות (קולנוע, מועדון וכד').

במרכז המחנה הוקם "בית-ביטחון": מבנה ביטון תלת קומתי, שכלל חרכי ירי, תריסי פלדה לחלונות וסולמות בין קומתיים - פנימיים. במבנה זה שכנו: "חדר הרדיו" ממנו התקיים הקשר עם "תחנות חב' האשלג" בירושלים, צפון ים המלח ועם כלי השייט, כמו גם המרפאה, מחסן הנשק, "סליק נשק", משרדי ההנהלה וחדרו של מפקד ה"הגנה" בסדום לוי שפיגלמן, שנהרג במלחמת העצמאות.

מי השתיה הגיעו למחנה, החל מ 1937 ממעינות א- צאפי שבצידו המזרחי של ים המלח, בצינור שהונח למלוא רוחבו של האגם. קודם לכן הובאו מי השתיה למקום מא-צאפי באמצעות גמלים ובכלי שייט מצפון ים המלח.

במלחמת העצמאות פונו מצפון ים המלח מאות מעובדי החברה מהלוחמים ומחברי בית הערבה, בשייט לסדום שהיתה במצור שנמשך ששה חודשים (!). המצור לווה בהפגזות, הפצצות, מארבים וקרבות במהלכם נפלו תשעה ממגיני המקום. המצור על סדום הסתיים ב 25 לנובמבר

1948, עם הגעתם של סיירי הפלמ"ח ב"מבצע-לוט" שאיפשר פינויים של הנצורים.

עד להקמת חב' " מפעלי ים-המלח " ב 1952 נשמרו ותוחזקו הן המפעל הן המחנה בסדום ע"י גרעין של כששה עובדים בלבד ("קומנדו-לנגוצקי").

עם פתיחת כביש באר-שבע סדום ב1952, חודשו המגורים למאות עובדי חב' מפעלי ים המלח.

ב1957 חוסל המחנה, לאור ההחלטה כי עובדי החברה, יתגוררו, מעתה ואילך, עם בני משפחותיהם בנגב, ויגיעו מדי יום לעבודתם בהסעה.